

La garfa dels dies, 09/01/2011

Junichiro Tanizaki
«Elogi de l'ombra»
Angle, Barcelona, 2006

Junichiro Tanizaki (1886-1965) és un dels grans renovadors de la novel·la japonesa contemporània, amb obres tan reeixides com ara *Hi ha qui prefereix les ortigues* (1955) o *La clau* (1961). La seua trajectòria literària passà diverses etapes: al principi, acusà influències d'autors occidentals, com O. Wilde i Poe, que es veuen reflectides a *El tatuatge* (1910), després ve un període marcat per l'esteticisme i l'amoralisme (*L'amor d'un idiota*, 1925) i, a partir del 1931, la seua obra s'adscriu en la més pura tradició estètica japonesa.

L'any 1933 s'instal·là a Kioto (emblema del Japó més tradicional, refinat i també el més ranci i decadent) i es posà a escriure *Elogi de l'ombra*, un breu però intens assaig d'estètica que es debat en el contorn difús d'un límit: el que traça la llum sobre l'ombra.

Cal dir que el culte a l'ombra esdevé un dels trets singulars de la cultura japonesa. Per a Occident, la llum sempre ha estat l'aliada de la bellesa, en canvi, en la estètica tradicional oriental, l'element essencial rau en captar l'enigma de l'ombra. La bellesa no és una substància en sí mateixa, sinó un joc de claroscurs provocat per la juxtaposició de les diferents substàncies formades pel joc canviant de les modulacions de l'ombra.

Tanizaki comença a fer una reflexió sobre l'arquitectura tradicional nipona, a través del mètode comparatiu, assenyalant les diferències amb Occident. La seua és una exploració a doble banda, però de seguida transcendeix la natura del contrast, escorcollant els perfils del límit, per proclamar

la seua adscripció als regnes de la foscor, i assumint també la seua fragilitat. Així és com Orient i Occident, tradició i modernitat, perdurabilitat i fugacitat, llum i ombra, amor i mort, esdevenen línies subtils que s'encreuen en les pàgines de Tanizaki, aixecant barreres que són perfectament franquejables. Occident sempre ha preferit la llum, la pedra polida, les superfícies llampants i sense màcules, les geometries rectes, la simetria... Japó, segons Tanizaki, ha optat pel poder suggerent de l'ombra i la seua descomposició asimètrica.

A Elogi de l'ombra, Tanizaki reprèn temes clàssics, com ara l'agressivitat del teatre Kabuki davant la moderació i temperança del No, la bellesa sòbria de les laques emprades en la vaixella japonesa, la necessària presència de la foscor en les estances (sobretot en les més íntimes), o l'atractiu sensual de les tonalitats suaus en la presentació a taula dels plats i cuinats. Cap al final del llibre hi ha, però, una mena d'al·legat del vell cascaràbies contra tot el que faça olor de nou, i fins i tot alguna consideració racial enfarfegada amb complicades disquisicions dialèctiques sobre els graus de blancor de la pell nipona o una justificació climàtica pel culte a la foscor, aspectes que, al meu parer, no desmereixen la lectura d'un llibre atractiu i ben suggeridor.